

Дата: 08.11.2023

Урок № 17

Тема: Життєвий і творчий шлях **Богдана-Ігоря Антонича**. Аполітичність, наскрізна життєствердність, метафоричність і міфологізм у поезіях «**Зелена Євангелія**», «**Різдво**»

Мета: (формування компетентності): предметні-літературознавчу: зробити огляд літератури Західної України до 1939 року; ознайомити з творчим шляхом Б.-І. Антонича, специфікою його світосприйняття та поезій; поглибити знання учнів про міфологізм та асоціативність; ключові: комунікативну: спілкування в колективі та толерантне ставлення до думок і почуттів оточення; інформаційну: навички самостійного здобуття інформації; навички роботи з текстом; читацьку: виразне та вдумливе читання поезій; загальнокультурну: естетичний смак та зацікавленість читанням, світогляд; емоційну: формування переконання за будь-яких обставин залишатися з народом, його цінностями; громадянську: прагнення глибше пізнати національну літературу.

Матеріали до уроку: (тема уроку № 16 схожа з темою уроку № 17)

Оглядове ознайомлення з розвитком літератури в Західній Україні в 30-ті роки ХХ ст. (розповідь учителя або повідомлення підготовленого учня)

До 1939 р. Україна мала зовсім інший вигляд. Після поразки визвольних змагань західноукраїнські землі опинилися у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини. Східна Галичина й Західна Волинь стали частиною Польщі. Румунія володіла Північною Буковиною, а також землями Бессарабії, які нині входять до складу сучасної Одещини. Чехословаччина загарбала Прикарпатську Русь. У 1939 р. відбувся черговий переділ Європи, внаслідок якого більша частина західноукраїнських земель перейшла до УРСР.

Акт воз'єднання, на жаль, не можна було назвати здійсненням віковичної мрії українського народу, бо воно принесло на Західну Україну сталінізм. Зазнаючи національних утисків, українське населення на окупованих землях не лише зуміло зберегти мову, культуру, звичаї. За межами України розвивалася національна

література, яка засвідчувала відкритість зарубіжним традиціям і новітнім процесам. Серед поетів виділялися Роман Купчинський, Олег Бабій, Юра Шкрумеляк, Микола Матіїв-Мельник, з молодшого покоління — Богдан Кравців, Б.-Ігор Антонич, Святослав Гординський.

Письменники розділилися на три основні групи:

□ журнал «Вісник» згуртував довкола себе прихильників націоналістичного напрямку: Улас Самчук, Олесь Бабій, Юрій Клен, а також поетів так званої квадриги — Євген Маланюк, Олег Ольжич, Олена Теліга, Леонід Мосендз;

□ молоді пролетарські письменники об'єдналися в літературно-мистецьку групу «Гроно» й видавали у Львові журнал «Вікна». До них приєдналася група «новошляхівців», які гуртувалися довкола журналу «Нові шляхи», редагованого Антоном Крушельницьким;

□ найбільшим угрупованням стали письменники ліберальної орієнтації, до нього входили: Петро Карманський, Юра Шкрумеляк, Ірина Вільде, Богдан Лепкий, Наталена Королева, Андрій Чайковський, Катря Гриневичева.

Галичина, зокрема Львів, став центром українського літературного життя Західної України. У 1920-1930-х р. було створено літературні угруповання західноукраїнських письменників навколо журналу «Вісник» (редактор Д. Донцов), тижневика «Назустріч», засновником якого був відомий критик М. Рудницький, і часопису «Дажбог».

Опрацювання життєпису Б.-І. Антонича (зверніть увагу на дод. до уроку №16)

1. Прізвище, ім'я.
2. Дата народження.
3. Місце народження.
4. Національність.
5. Освіта, науковий ступінь.
6. Рід діяльності.
7. Поетичний доробок. -

Словникова робота

Асоціативність — це зв'язок уявлень чи відчуттів, коли одне з них викликає у свідомості низку інших, подекуди суб'єктивних.

Міфологізм — те, що має стосунок до міфології — науки про міфи (легенди, сказання, в основі яких лежать вірування давніх народів про походження Землі, Всесвіту, явищ природи; про богів тощо).

Ротація — скорочена назва машини для друкування газет у XIX столітті.

Першу поетичну збірку «Привітання життя» Антонич видав у 1931 р., коли ще навчався у Львівському університеті, де посилено студіював україністику. Писати почав дуже рано, тому друга з'явилася по закінченню філологічного факультету (1934 р.), а називалася вона «Три перстені». Взагалі, 3 — магічне число, а перстень символізує коло, досконалість, нескінченність, замкнутість. Одержуючи за книжку літературну премію І. Франка, Антонич сказав: «Несмілий підходжу до традиції моєї землі. Це не значить, щоб я національний стиль розумів як щось скам'яніле і неосвіжувальне. Тут тобі хвала, сивобородий Уолте Вітмене, що навчив мене молитися стеблинам трави».

Хлопець захоплювався світовою й українською класикою, перечитав у польських перекладах твори всіх Нобелівських лауреатів, тому оспівує ідею єдності й незнищенності світу, спираючись на рідний фольклор. Перші збірки поета позначені впливом неоромантизму з пізнішим переходом до експресіонізму. Антонин у другій половині 30-х років — майстер сугестивної, асоціативної лірики. Його твори, як і раннього Тичини, мажорні та музикальні.

Опрацювання поезії «Зелена Євангелія»

Антонин часто звертався у віршах до християнської міфології, вірувань давніх слов'ян. Переплетення античності та язичництва (поганства) зображав як великий колообіг життя у Всесвіті. Поет жив не днями, місяцями, а забігав у просторі часу на цілі століття наперед. За Антоничем, земля — це стихія, а людина — її частинка, а не володар.

Бесіда за змістом (виписати для себе основне)

- Як зрозуміли ви поезію? (Асоціативно. Поет весни Антонин порівнює пору року із каруселлю, яка дозволяє нам захоплюватися мінливими рухами, що крутять

колесо. Мрію і красу уособлюють символи зими — білі коні, вони наввипередки втікають. Лемківщина — самобутній, незвичайний край давнини й незбагненої природи. Село — місяць — ясеновий стіл — це ніби у Шевченка асоціативний ряд «природа — людина» у «Садку вишневому коло хати». **Село** — гірська лемківська місцевість, **місяць** — червоний тюльпан, як несподіване порівняння, **стіл із ясеня** — символ слов'янської гостинності, багатства (дзбан із сонцем). **Сонце** — цілюща енергія, джерело життя. А що ж наливали лемки у глиняний дзбан? Можливо, молоко, щоб насолодитися смаком життя, а над парою цілющого напою — свіжий запах морелі, який асоціюється із бджолами. **Паронім сонце** — сон це змушує нас сприйняти поезію ніби кольорове сновидіння. Антонич одним із перших в українській літературі подає уже засвоєну авангардистську течію — естетику сюрреалізму)

Опрацювання поезій «Різдво, «Коляда»

Бесіда (виписати для себе основне)

- Чи має право Антонич у цій інтерпретації змінювати біблійний текст?
(Б.-І. Антонич не погоджувався, коли його називали безрозсудним поганином самого почування, адже він не вдавався до «оязичнення християнства» чи — навпаки. Часто в одному творі з'являлися мотиви двох вір, як у вірші «Різдво», де сюжет християнської містерії, мов мереживо язичництва, розгортався на українському ґрунті. Те, що біблійну легенду про народження Христа поет розкрив по-своєму, не треба розуміти, як свято татство, це відчуття близькості своєї до Сина Божого, єдності з тим, хто взяв на себе гріхи людства й постраждав за нього)

- Доведіть, що віршем «Різдво» Антонич уславлює Лемківщину й лемків?
(«Різдво» — шедевр лірики поета. Дійсно, незвичайний гірський край — Лемківщина, з її язичницькими повір'ями й поклоніннями. У цій поезії лемки схожі на волхвів, на Різдво лемки з хлібом і свяченою водою заходять у кожен двір і освячують його. Язичницький знак — місяць — «золотий горіх» символізує тяжкий шлях, який пройде Син Божий)

- Яка з поезій характеризує світогляд поета? («Коляда», як і «Різдво», — це вершинний твір. Син священика, Богдан Антонич вірить у Бога, автор описує

народження Ісуса Христа, його майбутнє — «синь незнана». Образ Марії — «Ясної Пані» із наляканими очима, «наче у сарни», віщують майбутні страждання: «плаче Пані, снігом стелиться життя», а «Дитя» ще спить. Д. Павличко писав: «Антонич думку про минуцість усього живого вкладає в похвалу життю як єдиній вічності»)

- Чи є в поезії Антонича місце для людського серця? (Звичайно. Життя життям, а поезія створюється струнами серця. У «Привітанні життя» (ранній збірці) ці струни грубшали і натягувалися все сильніше, а серце рухалось від поезії зір до поезії сонця» (за М. Наєнком). В естетиці Антонича гармонія досконалості природи пов'язана з філософією буття: «Цвісти й горіти, в пустку світу світу з красою йти, щоб краще жити»)

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вивчити напам'ять поезію Б.-І. Антонина «Різдво».

Прочитати повість-поему О. Туринського «Поза межами болю».

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.